

TOPLUMSAL
CİNSİYET Mİ
CİNSİYETSİZ
TOPLUM MU?

Konu

Toplumsal Cinsiyet mi, Cinsiyetsiz Toplum mu?

Hazırlayan

SDAM

Tashih ve Eklmeler

Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi

Kategori

Gündem Analiz

web Sitesi

sdam.org.tr

SDAM, Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi

İstanbul 2021

Yayın Kurulu

Bu yayının hakları SDAM Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi'ne aittir. Bu yayın SDAM'ın izni olmaksızın yayınlanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

TOPLUMSAL CİNSİYET Mİ CİNSİYETSİZ TOPLUM MU?

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı son yıllarda kadınlar ve kadın hakları ile ilgili yapılan tartışmalarda en çok kullanılan kavramlardan biri haline gelmeye başladı. Öyle ki, neredeyse kadınların karşılaştıkları bütün sorunlar bu kavram ile ilişkilendirildi ve bu kavram üzerinden çözülmeye çalışıldı. Bazı feminist grupların ısrarlı ajitasyon kampanyaları ile birlikte, toplumsal cinsiyet kavramı hayatın neredeyse bütün alanlarında görünür hale getirildi. Eğitimden hukuka, siyasetten kültür ve sanat faaliyetlerine kadar geniş bir alanda, kadınların karşılaştıkları bütün problemlerin temel nedeni olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin olmayışı gösterildi. Nihayetinde 2011 yılında, İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması ile toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı hem Batı'da hem de Batı'ya ayak uydurmaya çalışan diğer ülkelerde uluslararası hukuki bir nitelik kazandı.

Toplumsal cinsiyet başlarda kadınların daha eşit ve özgür bireyler olarak toplumda var olma çabalarının yansıması olarak ifade edildi. Toplumsal cinsiyet kavramı ele alınırken kadınların kendi ayakları üzerinde durmalarının gerekliliği üzerinde duruldu, "güçlü" kadınların toplumda yer edinebilmeleri gerekliliği hep vurgulandı. Bu amaçlara ulaşabilmenin yegâne yolu olarak da kadınlar ile erkekler arasındaki güç dengelerinin yeniden düzenlenmesi gerektiği, bunun da yalnızca toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasından geçtiği savunuldu. Lakin gün geçtikçe toplumsal cinsiyet kavramı üzerindeki şüpheler arttı ve bu kavramı ele alırken daha ihtiyatlı davranma çağrıları yapıldı. Bu kavramın taraftarları ve karşıtları tarafından ülkeler çapında toplantılar, yürüyüşler vb. etkinlikler düzenlendi.

Bu analizde üzerinde bu denli tartışılan toplumsal cinsiyet kavramı detaylı bir şekilde tartışılacak, bu kavramın ısrarcı bir şekilde kullanılmasının arka planında neyin amaçlanmış olabileceği irdelenecektir. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyetin gizli veçhesi olarak nitelendirilen cinsel sapkınlık tehlikesi detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Ayrıca, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kadınlara ve kadın haklarına katkıda bulunup bulunmadığına değinilecek, İslam dünyasındaki kadınların yaşamış oldukları problemler, İslam'ın kadın konusundaki fitrat yaklaşımı ve toplumsal cinsiyet eşitliği mukayeseli olarak tartışılacaktır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Nedir?

Avrupalı kadınlar asırlar boyu süren bir şiddet ve ayrımcılığa maruz kaldılar. Dogmatik Katolik anlayışın egemen olduğu dönemlerde tamamen “kötü ruh” veya “şeytanın temsilcisi” şeklinde vasıflandırılarak en temel insan haklarından mahrum bırakılıp insan haysiyetine yakışmayan muamelelere maruz kaldılar. Eğitim haklarından yoksun bırakılıp, iş gücü olarak tarım alanlarında ve sanayi devriminden sonra fabrikalarda çalıştırıldılar. Daha sonraları özellikle mülk edinebilme konusunda, çocuklarının velayetlerini alma ve demokrasinin yaygınlaşmasıyla oy kullanma gibi mevzularda zorluk yaşadılar, geri plana itildiler. Bir müddet sonra bu muamelelere daha fazla sessiz kalmak istemeyen bazı kadın ve erkekler, kadınlara yönelik bu muamelenin nedenleri üzerinde düşünmeye başladılar. Bu fikri çalışmalar neticesinde bu insanlar kadınlara yönelik bu uygulamaların temelinde, erkeklerin erkek oluşlarından kaynaklı olarak elde ettikleri ve kadınların da sahip olmadığı toplumsal kimi hak ve imtiyazların yattığını savundular.

Şekil 1: “Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra, Birleşmiş Milletlerin (BM) kurulması ile birlikte insan haklarının korunması kapsamında, kadın hakları da bu bakış açısı ile aşamalı olarak ele alınmaya başlandı. 1948 yılında BM’nin genel kurulunda bütün insanların “ırk, renk, cinsiyet, dil veya din” fark etmeksizin birbirleriyle eşit olduğu kayıt altına alındı. Daha sonraları, feminist hareketlerin ivme kazanması ile birlikte 1970’lerin sonlarına doğru sadece kadınları ilgilendiren konferanslar yapılmaya başlandı. Bu minvalde BM, 1976-1985 yıllarını “BM Kadınlar On Yılı” olarak ilan etti. Daha sonra, 1979 yılında BM genel kurulunca “Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”, daha yaygın adı ile bilinen “CEDAW” kabul edildi. Bu sözleşme ile birlikte ilk kez kültür vb. sosyal yapılar nedeniyle geliştirilen erkek

ve kadınların kalıplaşmış rolleri, kadınlara yönelik ayrımcılığa neden oldukları gerekçesiyle açıkça hedef haline getirildi.¹ Türkiye Cumhuriyeti de bu sözleşmeyi 1985 yılında imzaladı.

Kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılığa kültür, din, gelenek-görenek vb. sosyal yapıların neden olduğuna dair inanışın artmaya başlaması ile birlikte biyolojik cinsiyet kavramı, yani İngilizcedeki “sex” ifadesi yerini yavaş yavaş toplumsal cinsiyet kavramına, yani İngilizcedeki “gender” ifadesine bırakmaya başladı. 2010 yılına gelindiğinde de BM kendi bünyesinde “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesi” birimini kurdu.² Aynı dönemlerde Avrupa Konseyi tarafından desteklenen ve taraf devletler açısından uluslararası yükümlülüğü olan “İstanbul Sözleşmesi” de imzalandı. Bu sözleşme ile birlikte toplumsal cinsiyet kavramı “herhangi bir toplumun, kadınlar ve erkekler için uygun olduğunu düşündüğü sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar, faaliyetler

¹ Cedaw, Madde: 5, a bendi.

² <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/gender-equality/> ET: 08.02.2021

ve özellikler” olarak tanımlandı.³ Aynı sözleşmede toplumsal cinsiyet konusunda hassas olunması gerektiği ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmaya çalışılması gerektiği karar da alındı.⁴ Böylelikle toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına kültür, din veya gelenek-görenek gibi sosyal yapıların oluşturduğu rol, davranış, faaliyet ve özelliklerin tümünün silikleştirilmesinin hatta ortadan kaldırılmasının önü açıldı.⁵

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ile Aslında Amaçlanan Nedir?

Toplumsal cinsiyet eşitliği ile temelde kadın haklarının korunmaya ve bu hakları geliştirmeye çalışıldığı iddia ediliyor. Kadınların toplumun her alanında erkekler ile eşit bir statüde olabilmesi için mücadele edildiği söyleniyor. Bununla yetinilmeyip kadınların erkeklerin bulunduğu her ortamda var olmaları gerektiği belirtiliyor. Sihirli kelimeler ile ifade edilmiş bu cümleler aslında olayın seyrinin nereye doğru olacağını da belirtiyor. Çünkü bu ifadeler kadını kendi özneliği içerisinde, erkeği de kendi özneliği içerisinde değerlendirmiyor. Aksine bu ifadeler onların ortak alanları olduğu gibi her bir grubun kendine has hayat alanı ve meşguliyeti olduğunu ve bunları ısrarla karıştırmanın yanlış olacağını belirten kültür, din gelenek ve görenek gibi yapıların da reddedilmesi ve ortadan kaldırılması gerektiğini ifade ediyor.

Gün geçtikçe toplumsal cinsiyet eşitliği üzerinden sarf edilen büyülü sözlerin etkisi dağılıyor ve bu meseleyi kendilerine dava edinenlerin amaçları ortaya çıkıyor. Bu bağlamda iş sahalarında istihdam gereksinimi dikkate alınmadan her bir erkeğin yanına ısrarla bir kadın yerleştirme, hatta her erkeğin yerine bir kadın yerleştirme çabası içine giriliyor. Daha da ileri gidilerek, kadınların futbolculuk gibi belli bazı meslek grupları için uygun yaratılmadıkları ifade edildiğinde, ifadenin sahibi medya linçine uğruyor ve işinden dahi edilebiliyor.⁶ Bunun yanında dilde kullanımı yaygın olan iş adamı, devlet adamı, adam gibi adam vb. eril ifadeleri içeren kelimeler, cinsiyetçi ifadeler olarak telakki ediliyor ve bu ifadeleri kullanan kimseler anında cinsiyetçi olarak yaftalanıyor.⁷

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama adına cinsiyetsiz bir dilin inşa edilmesi gerektiği savunuluyor ve bunun üzerine tezler hazırlanıyor.

Bununla da yetinilmiyor, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama adına cinsiyetsiz bir dilin inşa edilmesi gerektiği savunuluyor ve bunun üzerine tezler hazırlanıyor.⁸ Eğitimde cinsiyetsiz bir yaklaşımın sergilenmesi gerektiği dillendiriliyor ve bunun için çocukların küçük yaşlardan itibaren kendi cinsiyet rollerinin öğrenmelerine engel olunmaya çalışılıyor. Açık bir ifade ile oyuncaklar cinsiyete göre sınıflandırılmasını deniliyor ve çocukların güya cinsiyetçi kalıplara sahip olmamaları için eğitimcile-

3 İstanbul Sözleşmesi, Madde: 3 Tanımlar c. Bendi.

4 İstanbul Sözleşmesi, Madde: 6.

5 İstanbul Sözleşmesi için bkz. SDAM Strateji, “Cinsel Sapmaya Hukuki Korumadan Kadına Yönelik Şiddetin Artmasına: İstanbul Sözleşmesi”, <http://sdam.org.tr/haber/265-cinsel-sapmaya-hukuki-korumadan-kadina-yonelik-siddetin-artmasına-istanbul-sozlesmesi/>

6 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-53706015> ET: 08.02.2021

7 <http://www.diken.com.tr/turkiyenin-adamla-imtihani-cinsiyetcilikte-yine-sinifta-kaldik-nokta/> ET: 08.02.2021

8 Menekşe Pınar Güden, Dilde Cinsiyet Ayrımcılığı: Türkçe'nin İçerdiği Eril ve Dişil İfadeler Bakımından Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi, 2016, Yüksek Lisans Tezi

rinden ve ebeveynlerinden cinsiyetsiz oyuncakların tercih edilmesi talebinde bulunuluyor.⁹ Bu şekilde cinsiyetin tamamen silikleştiği, kimin kendisini nasıl hissederse öyle olması gerektiği cinsiyetsiz bir toplumun tasavvuru oluşturuluyor.

Öte yandan toplumsal cinsiyet eşitliği mevzusu her dile getirildiğinde, çok garip bir şekilde kadın hakları ile birlikte sürekli olarak eşcinsel grupların yaşadıkları da ele alınmaya çalışılıyor. Sürekli olarak bu iki grup, aynı mağduriyetlerin kurbanı gibi gösterilmeye çalışılıyor. Örneğin toplumsal cinsiyet odaklı haber anlayışı ve dili ile ilgili bir metin hazırlandığında bunun kadınlar için kullanılagelen ayrımcı ifadelerle dikkat çekmesi beklenirken, kadınlar ve eşcinsel grupların birlikte ele alındığını görebiliyorsunuz.¹⁰ Halbuki kadınların ve cinsiyet bozukluğu yaşayan kimselerin sorunları ve yaşadıkları tamamen birbirinden farklıdır. Buna rağmen kadınlar ve eşcinsel kimseler sürekli olarak ayrılmaz bir bütün olarak servis edilmektedirler. Bu da toplumsal cinsiyet eşitliği ile amaçlananın aslında cinsiyetsiz bir toplumun çabası olduğunu bir daha göstermektedir.

“Toplumsal Cinsiyet” ya da Cinsiyetin Hiçleştirilmesi

İstanbul Sözleşmesi'nin en önemli kavramlarından “toplumsal cinsiyet” in mahiyeti de sözleşmeyi imzalayanlarla sözleşmeyi sahiplenenler tarafından farklı anlaşılıyor. Sözleşmeyi imzalayanlar, bu kavramın sadece kadın erkek eşitsizliğine dikkat çektiğini öne sürüyorlar. Dolayısıyla sözleşmeyi bir insan hakları sözleşmesi metni olarak değerlendiriyorlar ve sözleşmeden geri adım atmama konusunda diretiyorlar.¹¹

Şekil 2: Deva Partisi Genel Başkanı Ali Babacan

İstanbul Sözleşmesi'nin imzalandığı dönemde Başbakan Yardımcısı olan ve “Bu sözleşme konusunda biz çok netiz. Bu sözleşme kesin muhafaza edilmeli. Bunu inanın anlatamayız. Büyük vebali var, sözleşmeden geri çekilmenin” sözleriyle sözleşmenin en açık savunucuları arasında yer alan Deva Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, sözleşmeye şu sözlerle sahip çıkıyor:

“Herkesin okumasını istiyorum bu sözleşmeyi. Yanlış yapmışız denilen ne var? İnsanı merkeze alacak şekilde bakmanız lazım. Tamamen kadın odaklı bir sözleşme. Her gün bir başka kadın cinayetiyle uyanıyoruz, yazıktır, günahdır. Fakatı, aması yok bu işin. Yaşam tarzı şöyle böle olabilir. Tersten okuduğunuzda yaşam tarzı farklıysa şiddeti hak ediyor diyebilir misiniz? İnsan insandır, hukuk karşısında herkes eşittir. Hayat tarzı farklı diye şiddete yumuşak bakan, kapıyı aralayan bir şey olamaz,

9 <https://gaiadergi.com/oyuncaklarin-cinsiyeti-olmasin/> ET: 08.02.2021

10 Çiçek Tahaoğlu; Elif Akgül, Toplumsal Cinsiyet Odaklı Habercilik, IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul 2018, s. 25.

11 İstanbul Sözleşmesi için bkz. SDAM Strateji, “Cinsel Sapmaya Hukuki Korumadan Kadına Yönelik Şiddetin Artmasına: İstanbul Sözleşmesi”, <http://sdam.org.tr/haber/265-cinsel-sapmaya-hukuki-korumadan-kadina-yonelik-siddetin-artmasina-istanbul-sozlesmesi/>

akıllara durgunluk veriyor. Belli toplum kesimlerine whatsapp gruplarına İstanbul Sözleşmesi'ni bağlamından koparıp anlatılıyor. Tabana farklı bir algı oluşturup, yine kutuplaştırıp yana mısın, karşı mısın ayrımlaştırıcı siyaset üzerinden.”

Şekil 3: Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu

Sözleşmenin imzalandığı dönemde Dışişleri Bakanı, uygulamaya konduğu dönemde ise Başbakan olan Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu da sözleşmenin kendi gördüğü mahiyetini “Gururla imza attım. Neye gururla imza attım biliyor musunuz? Kadına karşı şiddete karşı bir sözleşmeye gururla imza atarım. Bugün de atarım yarın da atarım. Ben imzamın arkasında duruyorum. Kadına karşı şiddete yönelik bir sözleşmeye kim karşı çıkar? Benim kızlarım var, eşim

var. Kadına karşı kim şiddet uygularsa en gayri ahlaki işi yapmış olur.” sözleriyle anlatmaktadır.

Sözleşmeye sahip çıkan Ak Parti Milletvekili Özlem Zengin ise “İstanbul Sözleşmesi ile ilgili sağlıklı bir konuşma yapacak zemine gelmediğimizi düşünüyorum. Demek ki toplumumuzda bu sözleşmeden rahatsız bir grup insan var. Ama onların rahatsız olduğu şeyler bu sözleşmede yazmıyor. Nafaka şikayetleri yazmıyor. Bu sözleşmede eşcinsel evliliklerin onaylandığı iddia ediyor. Belki 20 defa okudum yazmıyor. Terminoloji ile ilgili itirazlar olabilir. Bunu anlıyorum.” demiştir.¹²

“Toplumsal cinsiyet” kavramındaki amacı, sözleşmeye sahip çıkan yapılar, “... kendini tanımlamanın değişik formlarının ileriye dönük olarak ‘cinsiyet’ten bağımsızlaştırılması ve böylelikle kendini tanımlamanın değişik formlarının hem erkek hem de kadın için mümkün kılınması anlamına gelir. Böylelikle ‘gender’ kategorisinin nihayet kaybolup gitmesi, ‘yapı bozuma uğraması’ sağlanacaktır; biyolojik cinsiyetin önemi, ‘saç rengi’ yahut ‘ayakkabı numarası’ kategorilerinin önem derecesine indirgenecek ve bu sayede kadın ve erkek için daha çok özgürlük alanı açılacaktır.”

Sözleşmeye sahip çıkan ve görüşüne yer verilen şahsiyetlerden farklı bir dünya görüşüne sahip olan yapılar ise söz konusu zevatın ifade ettiğinden bambaşka bir mahiyet öne sürüyorlar ve o mahiyeti, sırtlarını yasal metne vererek tepemize vura vura toplumsal yaşamımıza dayatıyorlar.

“Toplumsal cinsiyet” kavramındaki amacı, sözleşmeye sahip çıkan yapılar, “... kendini tanımlamanın değişik formlarının ileriye dönük olarak ‘cinsiyet’ten bağımsızlaştırılması ve böylelikle kendini tanımlamanın değişik formlarının hem erkek hem de kadın için mümkün kılınması anlamına gelir. Böylelikle ‘gender’ kategorisinin nihayet kaybolup gitmesi, ‘yapı bozuma uğraması’ sağlanacaktır; biyolojik cinsiyetin önemi, ‘saç rengi’ yahut ‘ayakkabı numarası’ kategorilerinin önem derecesine indirgenecek ve bu sayede kadın ve erkek için daha çok özgürlük alanı açılacaktır.” ifadesiyle açıklıyorlar.¹³

¹² <https://www.indyurk.com/node/222176/haber/istanbul-s%C3%B6zle%C5%9Fmesine-muhafazakarlar-ne-di-yor-kim-kar%C5%9F%C4%B1-kim-destekliyor-kim> ET: 08.02.2021

¹³ Şiddetsizlik Eğitim ve Araştırma Derneği, “Toplumsal Cinsiyet”, <http://siddetsizlikmerkezi.org/kavramlar/toplumsal-cinsiyet/>, Batılı kurum ve yapılar da “toplumsal cinsiyet” kavramı ile LGBT konusu arasında açık bir ilişki

Teknik dil, zihninizi bulandırmasın. Söylenenler gayet açık. Bunlar, toplumsal cinsiyet çalışmalarının amacı olarak insanın nihayetinde cinsiyetten bağımsızlaştırılması ve kadın erkek farkının ayakkabı numarası ile saç rengine indirgenmesi gibi hiçleştirilmesinden söz ediyorlar. Fütursuz bir cesaretle cinsiyet kategorisinin nihayet kaybolup gitmesi ve yapı bozumuna uğraması sağlanacaktır, diyorlar.

“İnsanın cinsiyetten bağımsızlaştırılması”, cinsiyetin “yapı bozuma uğraması” da ne demek? Bunu anlamayacak ne var?

Bu kadar cesur olmalarına da gerek yok. Zira “toplumsal cinsiyet” başlığı tek başına metnin amacını izaha yetiyor.¹⁴

Konuyla ilgili çalışanların ifade ettiği üzere “cinsiyet”, insanın biyolojik olarak erkek ve kadın olmasıyla ilgilidir. Başka bir ifadeyle insanın cinsiyeti, vücut yapısından gelir ve insan o vücut yapısıyla hayatta babalık ve annelik başta olmak üzere bazı kaçınılmaz roller üstlenir.

“Toplumsal cinsiyet” kavramı ise cinsiyete “toplumsal” nitelendirmesi getirmesiyle sosyolojik bir tespit yapar görünüyor. Hakikatte ise “estetik” değil, “cerrahi” bir işlemle cinsiyete müdahale ediyor. Kavram, görünüşte toplumun erkek ve kadın arasında kadının aleyhinde bir ayırım gözetlemesini tasvir ediyor. Hakikatte ise, devletin eliyle, kendi zihin dünyasının cinselliğini topluma dayatıyor. Cinsiyetin biyoloji ile bağımlı koparıyor; biyolojiye aykırı cinsiyet sapmalarını normalleştiriyor ve topluma “Bu, insan hakkıdır; ben getirdim; sen onaylayıp yaşamına geçirmek zorundasın!” diyor. Bu dayatma yönüyle sözleşme, Batı idareciliğinin faşist ruhunu bütün kapsamıyla yaşıyor.

“Toplumsal cinsiyet” dayatması, erkeklik ve kadınlığı harçlayarak ve biyolojiden bağımsız, sınırsız bir cinsiyet getirerek “cinsi olmayan” yeni bir insan tipi inşa ediyor. Cinsiyeti sıfırlıyor, dolayısıyla cinsiyete bağımlı olan insan üremesini de tamamen tehdit ederek insanlığın gelecekteki varlığını risk altına alıyor.

Sözleşme, bu dehşete düşürücü kapsamıyla beşerin vahiyden tamamen kopup kendini kayıtsız şartsız yönetme hakkını elde etmesi durumunda kendisini nereye götüreceğini de mucizevi bir şekilde ortaya koyuyor.

kuruyorlar, <https://legalaidatwork.org/our-programs/gender-equality-and-lgbt-rights/> ET: 08.02.2021

14 Sözleşmeye sahip çıkan gruplar arasında yer alıp dünya görüşü açısından Davutoğlu, Babacan ve Özlem Zengin’le aynı kategori içinde yer alan KADEM (Kadın ve Demokrasi Derneği), sözleşmeyi savunmaya devam etmekle birlikte “toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramına karşı “toplumsal cinsiyet adaleti” kavramını kullanmaya başlamıştır (<https://kadem.org.tr/search/toplumsal+cinsiyet+adaleti/>). KADEM Başkanı Saliha Okur Gümrükçüoğlu, bu konudaki görüşlerini Gerçek Hayat Dergisi’nin kendisiyle ilgili yaptığı röportajda açıklamış, söz konusu röportajda “sözleşmeyi biz önermedik ve imzalamadık. İstanbul Sözleşmesi temel olarak şiddetle alakalı bir sözleşme olup, eşcinsellerin haklarını düzenleyen bir sözleşme değildir. Ama bu sözleşmenin içinde örfümüze, dinimize uygun olmayan bazı maddeler olduğunun da farkındayız.” ifadelerine yer vermiştir (<https://kadem.org.tr/kadin-haklarini-savunmak-feminizme-has-degildir/> ; <http://www.gercek hayat.com.tr/roportaj/kadin-haklarini-savunmak-feminizme-has-degildir/> YT: 15. 06. 2019)

Sözleşme, nüfus cüzdanlarında bile cinsiyetin belirlenmesini yasaklıyor, cüzdanı cinsiyet farkı açısından renksizleştiriyor. Onun yürürlüğe girmesiyle, kimliklerimiz bile ceplerimizde “cinsiyetsiz” olarak duruyor ki bu şapka kanunundan bile öte bir hâldir.

Büyük Tehlike: “Cinsiyet Bozuklukları” mı “Doğal Cinsel Yönelimler” mi?

Toplumsal cinsiyet eşitliği mevzusu ile birlikte gündeme gelen bir diğer konu da hiç şüphesiz cinsel sapkınlıklar ve bu sapkınlıkları doğru tanımlama mevzusudur. Yüzyıllar boyunca kendi hemcinsine yönelik cinsel arzular beslemek, işin uzmanlarınca birer “cinsiyet bozukluğu” olarak tanımlanırken bugün liberal ahlak(sız)lığın etkisi ile bu durumlar “doğal birer cinsel yönelim” olarak tanımlanıyor ve meşru gösterilmeye çalışılıyorlar. Bu minvalde İstanbul sözleşmesinde bireylerin cinsel yönelim/tercih ve toplumsal cinsiyet kimliklerine bakılmaksızın aralarında ayrımcılık yapılmaması gerektiği ifade ediliyor.¹⁵Kulağa hoş gelen bir tarzda ifade edilmesine rağmen bu madde aslında toplumları çeşitli felaketlere sürüklemeleri ile meşhur olan ahlaksızlıkları meşrulaştırma çabası içerisindedir.

Cinsiyet bozukluklarının temelinde psiko-sosyal faktörler ile birlikte biyolojik faktörlerden kaynaklı olarak hormonal dengesizliklerin olduğu biyologlar tarafından ispatlanmış ve halen bu doğrultuda çalışmalar yapılmaktadır.¹⁶ Bununla birlikte bu bozukluklar ile ilgili dersler biyoloji ve tıp fakültelerinde yıllarca işlenmiştir. Ayrıca bu bozuklukların nasıl doğru bir şekilde tedavi edilip düzelebileceği de ifade edilip ispatlanmıştır.¹⁷ Buna rağmen cinsiyet bozuklukları günümüzde birer bozukluk yerine ısrarla normal birer durummuş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Hatta bununla yetinilmiyor, bu tür cinsiyet bozuklukların artması ve toplumsal birer kabul haline gelmesi için her yol deniyor. Bu bozuklukların çeşitli mekânlarda reklamı yapılıyor, çeşitli yazılı ve görsel basında gençliğe özendiriliyor, cinsiyet bozukluğu tedavilerine karşın cinsiyet değişikliği ameliyatları destekleniyor ve hatta eşcinsel evliliklerin tanınması için hükümetlere baskılar yapılıyor.

Şekil 4: ‘Onur haftası’ kapsamında yapılan yürüyüş.

Her yıl haziran ayının son haftasında adına “onur haftası” denilen ve içerisinde çeşitli yürüyüş ve etkinlikler düzenlenen haftada güya cinsiyet bozukluğu yaşayan bireyler hakkında farkındalık oluşturulmaya çalışılıyor. Ama bu etkinlikler yapılırken toplumun kültürel hiçbir değer yargısı dikkate alınmıyor, hatta bu değerlere hakaret ediliyor ve “liberal değerlere” uyum çağrısı yapılıyor. Bu minvalde Müslüman bir ülkede bu yürüyüşün Ramazan ayına

¹⁵ İstanbul Sözleşmesi: Madde 4.

¹⁶ Keskin, N., Yapça, G., & Tamam, L. (2015). Transseksüalizm: Klinik özellikleri ve yasal konular. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 7(4), 436-447.

¹⁷ <http://www.abdurrahmanonen.com/cinsel-gelisim-bozuklugu-2/> ET: 08.02.2021

denk gelmesi bu etkinliği düzeyenler için hiçbir anlam ifade etmiyor, hatta aynı etkinlikte Ramazan'ın hürmetine hakaretler yağdırılıyor.¹⁸ Bu eylemler yapılırken de aslında cinsiyet bozukluğu olan bireylerin güya hakları savunuluyor ve onların yaşadıkları zorluklar ile ilgili farkındalık oluşturulmaya çalışılıyor.

Hâlbuki bu bozuklukların giderileceği yerler ve tedavi yöntemleri bellidir. Psiko-sosyal destekli hormonal tedavi yöntemleri ile bu bozukluklar giderilebilmektedir. Buna rağmen bu bozukluklar çok ilginç bir şekilde bunları yaşayanların en doğal hak ve durumları olarak yansıtılıyor. Eğer bu çarpıtma bir art niyetten kaynaklanmıyorsa, tam anlamıyla bir akıl tutulmasıdır. Lakin buradaki art niyet kendisini hiç gizlememekte, yürüyüşlerde açılan pankartlara yansıtacak şekilde açıktır ve ortadadır.¹⁹ Buradaki hak arama veya farkındalık oluşturma mevzusu bu işin birinci derecede mağdurları, yani cinsiyet bozuklukları olan bireyler için değildir. Burada asıl mücadele bu bireyleri kendilerine kılıf yaparak kendilerine cinsel özgürlük alanı bulmaya çalışan kimseler içindir. Kendi dürtülerini kontrol edemeyen bu kimselerin cinsellik ile ilgili var olan bütün sınırları aşma çabasıdır.

Şekil 5: 'Cinsel Kimlik' durumu

Bu minvalde, bu grup çocukları bile kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktan sakınmamaktadır. Yürüyüş vb. etkinliklerde çocuklar kendi cinsiyet rolleri ile bağdaşmayan şekillerde giydirilmekte ve daha 8-10 yaşındaki çocukların cinsiyet değişikliği hakkına vurgu yapılmaktadır.²⁰ Bu durumun özellikle cinsel özgürlüğü savunanların elinde bir enstrümana dönüştürülmesi kaygı vericidir. Bu kimseler kendi istek ve zevklerinin tatmini için pedofiliyi yaygınlaştırmayı ve bu doğrultuda çocukları bile kullanmayı göze almaktan çekinmemektedir.

Çok kısa bir zaman önce meydana gelen Jeffrey Epstein adası olayı,²¹ Netflix ortamında yayınlanmaya çalışılan minnoşlar dizisi²² ve Wayfair skandalı²³ pedofilin ne derece hızlı bir şekilde normalleştirilmeye çalışıldığını ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte eşcinsellik ve türevleri bir yana, zinanın bile tarihin çoğu sahnesinde insanların başına büyük felaketler getirdiği ortadır. Allah (cc) insanları kadın ve erkek olmak üzere iki cinsiyetten yaratmıştır ve onların birlikteliğini bir amaca yönelik olarak belirli hukuki yasalara bağlamıştır. Bu sınırların aşıldığı ve zinanın yaygınlaştığı yerlerde kaos ve felaketler oluşmaya başlamaktadır.

18 <https://www.evrensel.net/haber/254719/onur-yuruyusu-ramazan-yasagini-deldi> ET: 08.02.2021

19 <https://www.haber7.com/guncel/haber/2347867-ramazan-ayinda-izmirde-lgbt-yuruyusu> ET: 08.02.2021

20 <https://www.haksozhaber.net/cocuklari-kim-koruyacak-116269h.htm> ET: 08.02.2021

21 <https://www.haberturk.com/epstein-vakasinin-butun-unluleri-bill-clintondan-trumpa-prens-selmandan-woody-alle-na-2503800> ET: 08.02.2021

22 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/minnoslar-filmi-dunyada-tepkiyle-karsilandi-/1970225> ET: 08.02.2021

23 <https://www.sabah.com.tr/dunya/2020/07/13/son-dakika-haberi-dunyanin-konustugu-skandal-wayfair-nedir-is-te-kan-donduran-wayfair-skandalinin-detaylari> ET: 08.02.2021

Şekil 5: Hz. Lut kavminin yaşadıklarının sonucu.

Hz. Lut'un kavminin yaşadıkları buna en güzel örnektir. Aile yapısına dinamit bağlayan bu ahlaki felaketler neslin devamı için yegâne gereklilik olan aileyi ortadan kaldırmaktadır. Eğer aile ortadan kaldırılırsa ailenin oluşmasında toplumsal rol olarak üstlendiği bütün değer yargılar da onunla birlikte ortadan kalkacaktır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadın

Öte yandan kadınları koruma, onların haklarını savunma ve onlar için daha eşit/özgür bir dünya oluşturma iddiası bulunan toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının bu iddiaları ne kadar uyumlu olduğu da bir muammadır. Özellikle kadınları ve erkekleri birbirlerinin karşısına homojen birer grup olarak yerleştirip aralarında yaşanan bütün hadiseleri aralarındaki rekabete indirgemek kadın ve erkek münasebetlerinde işi içinden daha da çıkılmaz bir hale getirmiştir. Üstüne kültürel değerleri ve cinsiyet rollerini kadınlar ve erkekler arasındaki güç dengesizliğinin ana nedenlerinden görüp bunları ortadan kaldırmaya çalışmak iki cinsiyet için de yeni ve farklı problemlere yol açmıştır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının yıllardan beri en iyi şekilde uygulandığı ülkelerden olan İzlanda, Finlandiya, Norveç ve İsveç'te boşanma oranlarında, tek ebeveynli aile oranlarında, madde ve alkol bağımlılığı oranlarında, intihar oranlarında ve ilginç bir şekilde kadına yönelik şiddet vakalarında ciddi bir artma meydana gelmiştir.

Bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının yıllardan beri en iyi şekilde uygulandığı ülkelerden olan İzlanda, Finlandiya, Norveç ve İsveç'te boşanma oranlarında, tek ebeveynli aile oranlarında, madde ve alkol bağımlılığı oranlarında, intihar oranlarında ve ilginç bir şekilde kadına yönelik şiddet vakalarında ciddi bir artma meydana gelmiştir. Örneğin İzlanda'da 2011 yılı verilerine göre evlilik dışı doğum oranları %65 ile rekor bir seviyeye ulaşırken, aynı yıl Finlandiya'da evlenen 28.408 kişiden 13.469'u (%50'ye yakını) boşanmıştır. Norveç'te ise madde kullanımına bağlı ölümler 2013 yılında milyonda 73.1'lik bir oran ile AB ülkeleri arasında ikinci sırada yer almıştır. İsveç'te de 2009 yılında 20-24 yaş arası kadınlarda intihar etme veya kendini yaralama oranları AB ülkeleri arasında en yükseği olmuştur. Ayrıca her dört ülkede de kadına yönelik şiddet, taciz ve tecavüz vakalarında da ciddi bir artış meydana gelmiştir.²⁴

Bununla birlikte genel olarak şiddet, insanlığın tarih boyunca kendisinden çok fazla muzdarip olduğu bir konudur. Günümüzde de durum pek değişmiş değildir. Savaşlar, mülteci sorunları, temiz su ve gıda problemlerinin hepsi insanların arasındaki olayları şiddet yolu ile çözmeye çalışma yanlısından kaynaklanmaktadır. Ayrıca daha çok mikro düzeydeki terör olayları, kan davaları ve gençlerin arasındaki çeteleşmeler de şiddetin bir çözüm yolu olduğu yanılgısının farklı versiyonlarıdır. Bu

²⁴ Mücahit Gültekin; Meryem Şahin, Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Dayalı Politika Uygulayan Ülkelerde Kadın ve Aile, SEKAM Yayınları, İstanbul 2014, s. 28-60.

bağlamda kadına yönelik şiddet her ne kadar özel olarak değerlendirilmesi gereken bir konu da olsa toplumdaki genel şiddetin bir parçası olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Bunun doğal bir sonucu olarak geliştirilecek politikalarda büyük çerçeve olarak toplumdaki genel şiddetin sona erdirilmeye çalışılması amaçlanmalıdır. Adam öldürme suçunu işlerken “nasıl olsa birkaç seneye bir af çıkar, ben de cezaevinden çıkarım” yaklaşımının yerleştiği bir toplumda hem genel şiddetin hem de özel olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi çok güç hale gelecektir. Bundan dolayı şiddeti caydırıcı kuralları ile önlemek gerekmektedir. Hele kasten adam öldürme ve yaralamaları en üst perdeden cezalandıracak bir hukuk sistemine ihtiyaç vardır. Bu minvalde kadın cinayetlerinin yaşanmasından sonra sosyal medya kullanıcılarının “idam istiyoruz” çağrılarına karşı ilgili kadın derneklerinin “idam çağdıysadır, çözüm İstanbul sözleşmesini uygulamaktır” gibi açıklamaları meselenin aslında kadınların ve haklarının korunması olmadığını ortaya koymaktadır.²⁵

Ayrıca şiddetin en önemli tetikleyicilerinden olan alkol, kumar ve madde kullanımının yıkıcı etkileri üzerinde çok daha fazla durulmalıdır. 2016’da yapılan bir araştırmaya göre kadına yönelik şiddetin 16 farklı risk faktörü sıralanırken, ilk dört sırayı alkol, madde bağımlılığı, kumar ve fakirlik almıştır. ²⁶ Toplumsal cinsiyet tabanlı şiddet eğilimi ise bu risk faktörlerinden sadece birisi olarak sıralanmıştır. Bununla birlikte, Yeşilay derneğinin yaptığı bir araştırmaya göre alkolün, cinayetlerin %85’inde, tecavüzlerin %50’sinde, şiddet olaylarının %50’sinde, özelde kadına şiddet olaylarının ise %70’inde etkili olduğu belirtilmiştir.²⁷ Bu tür maddelerin kullanımının azaltılması hem toplumdaki genel şiddet sarmalının hem de özel olarak kadına yönelik şiddetin azalmasında büyük etkisi olacaktır.

İslam’da Kadın ve İslam Dünyası’nda Kadın

İslam fitrat dinidir. İnsanın yaratılış halinin onun en doğal hali olduğunu buyurmaktadır. Bu hal ile uyumu normal olarak kabul etmekte, bu halden uzaklaşmayı da normalden uzaklaşma olarak görmektedir. Bu bağlamda Kuran-ı Kerim’in birçok ayetinde Allah’ın (cc) insanları iki cinsiyetten yani kadın ve erkekten yarattığı belirtilmekte ve bu iki cinsin kesinlikle birbirinden herhangi bir üstünlüğü kabul edilmemektedir.²⁸ Ayrıca İslam dini, kadın ve erkeği birbiri ile rekabet eden değil, birbirini tamamlayan iki cins olarak nitelendirmektedir.²⁹ Buna göre İslam dini kadınların ve erkeklerin kendilerine has özel alan ve meşguliyetleri olduğunu kabul edip belirlemiş, lakin kadın ve erkek birlikteliğinin onların ayrı ayrı iken oldukları anlamdan daha büyük bir anlam taşıdığını ifade etmiştir.

İslam’ın ilk yıllarından itibaren kadınlar toplumsal yaşamda önemli yer tutmuş, İslam medeniyetinin inşasında önemli pay sahibi olmuşlardır. Daha ilk dönemden itibaren kadınların eğitilmesine değer verilmiş, sonraki yıllarda çok önemli kadın âlimlerin yetişmesi sağlanmıştır. İslam dini kadın-

25 <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kadin-derneklerinden-cagri-idam-cozum-degil-41319668> ET: 08.02.2021

26 Mücahit Gültekin; Meryem Şahin, Türkiye’de ve Dünyada Kadına Yönelik Şiddet, SEKAM Yayınları, İstanbul 2016, s. 84.

27 <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/alkol-bagimliliği> ET: 08.02.2021

28 Hucurat, 49/13.

29 Bakara, 2/187.

ları yöneticilik ve idare alanlarında söz sahibi olmalarının önünü kapatmamış, hatta bu tür işlerde de kadınlar ile istişare edilmiştir. Bu durumun en belirgin örneği olarak sonradan Eyyubiler döneminde kadınlar yönetimin en tepesine çıkmayı başarmış ve bir hükümdar gibi ülkelerini yönetebilmişlerdir.

30

Kadınlar ekonomik faaliyetler konusunda da İslam dininde imtiyazlı sayılmış ve bu konuda da önleri açılmıştır. İslam dini kadın için ev bakım ve harcamasında hiçbir sorumluluk yüklemeyen, ona dilediği kadar mehir (evlilik şartı) talep etme hakkı vermiştir. Ayrıca mirastan da kendisine bir pay ayırmıştır. Böylece kadınların harcanmayan paraları zamanla artan mal halini almıştır. Bu durum İslam dünyasında vakıfların çoğunun kadınlara ait olmasını sağlamıştır. İslam dini kadınların aktif ekonomik hayata atılmalarına dair de bir kısıtlama getirmemiştir. Bu durumun doğal bir sonucu bir olarak İslam tarih kitaplarında büyük ticaret kervanlarına sahip nice Müslüman tüccar kadın ismi zikredilmiştir.

Lakin yaklaşık son üç yüzyılda İslam dünyasında hemen her şeyin Müslümanlar aleyhine bozulması ile birlikte İslam dünyasındaki kadın haklarında da ciddi aşınmalar yaşandı. Müslüman ailelerin erkek evlatları neredeyse cahiliye gelenekleriyle yarışacak şekilde zulümlere imza attılar. Bazı bölgelerde erkek kardeşler, kendi kız kardeşlerine mirastan pay vermeyi kendilerine neredeyse utanç olarak görmeye başladılar. Babalar kız çocuklarının eğitim alma hakkını neredeyse reddederek haram saymaya başladılar. Kocalar eşlerine verdikleri mehirleri zorla gasp etmenin peşine düştüler. Hal böyle olunca İslam dünyasındaki kadınlar, zihinlerde hep korku ile başına gelecek kötü şeyleri bekleyen kız çocuğu olarak kaldılar. Öyle ki “Müslüman kadınların bedduaları” ehli vicdan yazarlar tarafından İslam dünyasının yaşadıkları musibetlerin sebeplerinden biri olarak görüldü.³¹

Ama İslam’ı bidat ve hurafelerin etkisinden alıp saf hali ile yaşamaya çalışanlar, İslam’ın fitrat yaklaşımı gereği kadınların hak ve hukuklarına riayet etmeye yeniden başladılar. Özellikle 20. yüzyıl itibari ile ortaya çıkmaya başlayan İttihad-ı İslam (İslamcılık) hareketleri yine Zeynep Gazzali gibi önderler yetiştirmeyi başardılar. Ayrıca Batı’ya göç ettikten sonra elinde İslam’ı yaşamama ve nefsinin peşinden gitme imkânı bulunduğu halde İslam’ı en güzel şekilde hayatına tatbik etmeye çalışan Müslüman erkekler de İslam’ın kadına verdiği değeri görünür kılmayı başardılar. Özellikle Avrupa’da kadınların İslam’a yönelişi ciddi bir şekilde artmaktadır. Yapılan araştırmalara göre sadece 2001 ile 2011 yılları arasında İngiltere’de yüz binden fazla kişinin Müslüman olduğu ve bunların en az 4’te 3’ünü de kadınların oluşturduğu ifade edilmektedir.³² Bu kadınların Müslüman olmalarının nedenleri arasında İslam’ın kadına yaklaşımı ve Müslüman erkeklere duyulan güven gibi nedenler de ilk sıralarda yer almaktadırlar.³³

30 <https://islamansiklopedisi.org.tr/seceruddur> ET: 08.02.2021; Tülay Yürekli, “Eyyubi Ailesi Kadınları”, Tarihîn Peşinde -Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi Yıl: 2011, Sayı: 6, ss. 329-342.

31 <https://dogruhaber.com.tr/yazar/dr-abdulkadir-turan/15551-toplumsal-cinsiyet-mi-cinsiyetsiz-toplum-mu/> ET: 08.02.2021

32 <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/women-islam-rise-and-rise-convert-6258015.html> ET: 08.02.2021

33 Soutar, L. (2010). British female converts to Islam: choosing Islam as a rejection of individualism. Language and Intercultural Communication, 10(1), 3-16.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Gelinen noktada toplumsal cinsiyet meselesinin ilk anki büyüğü intibahına karşın politik bir arka plana sahip olduğu ve ideolojik amaçlar taşıdığı gün gibi ortaya çıkmıştır. Kadın hakları gibi toplum vicdanına direkt olarak dokunan bir meselenin istismar edilerek başka amaçlar taşıdığı ortaya çıkmıştır. Esasen toplumsal cinsiyet meselesi politik bir dayatmadan başka bir şey değildir ve bu mesele de sopa olarak da maalesef kadın hakları kullanılmaktadır. Toplumsal cinsiyet meselesinin ideolojik emirlerine boyun eğmeyen herkes kadın hakları düşmanı olarak nitelendirilmektedir. Hatta toplumsal cinsiyet meselesine şerh koymak veya bu meselede ara parantez açmak isteyenler bile bu işi dava edinenlerin öfkesinden pay almaktadırlar. Aslında bu durum modern liberalizmin kendisinden başka hiçbir şeyi tolere etmeme kibrinden başka bir şey değildir.

Halbuki toplumsal cinsiyet meselesi ile birlikte cinsiyetsiz bir dünya tasavvurunun oluşturulmaya çalışıldığı artık gözlerden kaçmamaktadır. Daha küçük yaşlardan itibaren çocuklara cinsiyetsiz bir eğitimin verilmeye çalışılmasının başka bir anlamı yoktur. Cinsiyetsiz bir dil oluşturulmaya çalışılırken aslında biyolojik cinsiyetin değersizleştirilmeye çalışıldığından artık kimsenin kuşkusu yoktur. Hele insanların gözlerine sokarcasına kadın hakları hakkında konuşurken hemen yanına eşcinsel kimseleri yerleştirmeyi ihmal etmemenin artık saklanılacak bir tarafı kalmamıştır. Mesele gayet net ve açıktır. Mesele cinsiyetsiz bir toplum inşa etme çabasıdır.

Ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliğinin kadın hakları ve kadına şiddetin son bulması için kalıcı çözüm olarak sunulması basit bir yanılsama oyunundan veya hokus-pokustan farkı yoktur. Genel olarak şiddete ve özelde kadına şiddete götüren içki, kumar, madde bağımlılığı gibi risk faktörleri azaltılmadan veya ortadan kaldırılmadan şiddet son bulmayacaktır. Bununla birlikte kadın hakları ile ilgili kanun, yasa veya sözleşmeler de ancak İslam'ın fitrat yaklaşımı gözetilerek ve aile yapısı korunarak oluşturulursa kalıcı çözümler sağlayabilecektir. Bunun dışında başvurulacak her yol meseleyi derinleştirmekten başka bir işe yaramayacaktır.